

Wapenunie

AANTONEN WETTIGE REDEN “RECREATIEF” SCHIETEN

Samenvatting

Nagenoeg alle wapenvergunningen worden verleend om de wettige reden “sportief- en recreatief schieten”. Aanvankelijk kon deze reden worden aangetoond door het voorleggen van schriftelijke bewijzen waaruit de deelname aan deze activiteiten blijkt. De regelgeving legde geen enkele vorm van regelmaat of een minimaal aantal deelnames over een tijdsperiode op. In een onwettige omzendbrief werd bepaald dat er minstens 10 schietbeurten per jaar moeten zijn.

De Raad van State stelde ondertussen herhaaldelijk vast dat de omzendbrief en de erop gebaseerde administratieve praktijken inderdaad onwettig zijn. Naar aanleiding van deze rechtspraak wordt de regelgeving nu aangepast. Vanaf 4 november 2023 moeten recreatieve schutters (schutters die geen sportschutterslicentie hebben) aantonen dat ze aan minstens 50 schietbeurten deelgenomen hebben over een periode van 5 jaar. Er is eveneens een regelmaat verplicht in de zin dat men aan minstens 5 schietbeurten per jaar moet deelnemen. Deze regelgeving mag evenwel niet met retro actief effect worden toegepast.

Voor houders van een sportschutterslicentie wijzigt er niets. Het voorleggen van hun sportschutterslicentie blijft voldoende om de wettige reden te bewijzen.

Ook de voorwaarde dat de wapens enkel voor doeleinden van sportief- en recreatief schieten mag worden gebruikt, wordt geschrapt. Deze schrapping heeft evenwel geen gevolgen.

Nico Demeyere, 29 oktober 2023

I. SITUERING

De wapenwet, die op 8 juni 2006 in werking trad, voert een principieel verbod in op vuurwapens. Alle vuurwapens zijn vergunningsplichtig geworden¹. Er dient dus in principe voor elk vuurwapen een vergunning te worden aangevraagd bij de provinciegouverneurs. Enkel voor jagers en sportschutters bestaan enkele beperkte uitzonderingen op deze algemene regel².

Een wapenvergunning kan enkel worden verleend aan wie één van de zeven in de wet opgesomde wettige redenen³ kan aantonen, zoals bijvoorbeeld persoonlijke verdediging, beroepsrisico's, jacht-of faunabeheer of sportief- en recreatief schieten. Wapenvergunningen voor wettige verdediging worden in de praktijk nooit verleend. Ook voor de reden “jacht- en faunabeheer” worden in de praktijk bijna nooit vergunningen aangevraagd vermits houders van een jachtverlof reeds op basis van dit document nagenoeg alle wapens die nodig zijn voor deze activiteiten voorhanden kunnen houden.

In de praktijk worden nagenoeg alle wapenvergunningen dan ook afgegeven op basis van de wettige reden “sportief- en recreatief schieten”. De “voorwaarden” om deze wettige reden aan te tonen worden bepaald in een uitvoeringsbesluit⁴.

Op 29 december 2006 werd een uitvoeringsbesluit genomen waarin wordt gezegd dat de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” op twee manieren kan worden bewezen:

- Ofwel door voorleggen van een geldige sportschutterslicentie
- schriftelijke bewijzen van vroegere deelname aan dergelijke activiteiten.

Deze regeling is van toepassing vanaf 9 januari 2007⁵ tot en met 4 november 2023⁶.

Het niet verder opleggen van een regelmaat en een minimaal aantal schietbeurten was allicht een slordigheid bij de redactie van de regelgeving. De ministers van justitie en binnenlandse zaken poogden om dit recht te zetten door in een omzendbrief minstens 10 schietbeurten te vereisen⁷. Tijdens het “interprovinciaal overleg” tussen de wapendiensten werden ook diverse administratieve praktijken uitgewerkt. Er werd onder meer afgesproken dat wapenvergunningen worden ingetrokken indien, bijvoorbeeld naar aanleiding van een vijfjaarlijkse controle, wordt vastgesteld dat er onvoldoende (dus minder dan 10) jaarlijkse schietbeurten zijn. Naargelang de provincie en de concrete omstandigheden werd, eerder uitzonderlijk, overmacht in aanmerking genomen om aan te nemen dat de wettige reden toch nog aanwezig is ondanks het tekort aan schietbeurten.

De uitgewerkte administratieve regeling is om diverse redenen onwettig bevonden in diverse adviezen van het auditoraat⁸ bij de Raad van State en in rechtspraak⁹.

De belangrijkste reden voor deze onwettigheid is de onbevoegdheid van de ministers van justitie en binnenlandse zaken om de voorwaarden voor het aantonen van de wettige reden via een omzendbrief te regelen. Artikel 11, §3, 9° van de wapenwet stelt dat deze voorwaarden bepaald dienen te worden bij in ministerraad overlegd besluit, en niet bij besluit van de ministers die belast zijn met de toepassing van de wapenwet.

II. VIJFJAARLIJKSE CONTROLES

Elke vergunninghouder wordt in de regel minstens een keer om de vijf jaar gecontroleerd. Tijdens deze controle wordt nagegaan of de wettige reden, ingeroepen om de vergunning aan te vragen, nog aanwezig is. Indien dan blijkt dat de wapenbezitter de schietstand niet meer heeft bezocht, kan de vergunning worden ingetrokken, beperkt of geschorst¹⁰. Deze regeling blijft ongewijzigd behouden.

De wapenwet laat aan de provinciegouverneur een ruime beoordelingsbevoegdheid wat betreft de te nemen administratieve sanctie indien de wettige reden niet meer aanwezig is. Doorgaans worden de vergunningen ingetrokken. De gouverneur kan evenwel ook beslissen om de vergunning te beperken door het voorhanden hebben van munitie uit te sluiten en de wapenvergunning om te zetten in een wapenvergunning “zonder munitie”. Dit dient te worden toegestaan voor wapens die vergund werden voor 8 juni 2006¹¹. Voor wapens die na deze datum werden vergund, is het verlenen van een vergunning zonder munitie evenwel geen automatisme¹².

III. AANTONEN VAN DE WETTIGE REDEN “SPORTIEF- EN RECREATIEF SCHIETEN”

De regelgeving laat toe om de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” te bewijzen op twee mogelijke manieren¹³:

- Ofwel wordt een geldige sportschutterslicentie voorgelegd;
- Ofwel wordt een attest voorgelegd, afgegeven door de uitbater van een schietstand, waarbij een geregelde deelname aan activiteiten van sportief- en recreatief schieten wordt voorgelegd.

Dit bewijs dient te worden geleverd zowel bij de aanvraag van een wapenvergunning als bij een vijfjaarlijkse controle.

III.1. Sportschutterslicentie

Voor de houders van een sportschutterslicentie verandert er niets. Het voorleggen van een geldige sportschutterslicentie volstaan om de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” te bewijzen. Zowel een sportschutterslicentie afgegeven namens de Vlaamse overheid als namens de Franse gemeenschap of de Duitstalige gemeenschap zijn geldig. Het speelt ook geen rol door welke federatie de sportschutterslicentie werd afgegeven.

De sportschutterslicentie dient geldig te zijn. De geldigheid van de sportschutterslicentie wordt beoordeeld rekening houdend met de regeling die van toepassing is op de federatie die ze heeft afgegeven. Zo zal het respectievelijke sportschuttersdecreet van de Vlaamse, Franse of de Duitstalige gemeenschap bepalen of een sportschutterslicentie afgegeven door de respectievelijke federaties geldig is.

In de praktijk dient te worden nagegaan of de sportschutterslicentie regelmatig werd geldig verklaard of werd hernieuwd. De jaarlijkse geldigverklaring van een Vlaamse sportschutterslicentie is onderworpen aan de volgende voorwaarden¹⁴:

- De sportschutter is “actief lid”. Dit betekent dat hij minimaal zes maanden lid is van een schietsportfederatie en via zijn sportschuttersboekje kan aantonen aan minimaal twaalf schietbeurten per jaar, gespreid over minstens twaalf dagen en over minstens twee trimesters, te hebben deelgenomen¹⁵.
- De sportschutter werd niet veroordeeld wegens een misdrijf zodat, indien de sportschutter een wapenvergunning zou aanvragen, de tussengekomen veroordeling tot gevolg zou hebben dat de wapenvergunning niet mag worden verleend¹⁶.

Dit zijn veroordelingen tot een correctionele geldboete van meer dan vijfhonderd euro, een correctionele hoofdstraf onder elektronisch toezicht of een correctionele hoofdgevangenisstraf of een criminele straf wegens één van de in de wapenwet opgesomde misdrijven die wapenbezit uitsluiten.

De sportschutterslicentie blijft de meest eenvoudige en meest zekere manier om de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” aan te tonen. Het volstaan om aangesloten te blijven bij een club en minstens 12 keer per jaar te gaan schieten, gespreid over minstens 2 trimesters, om er zeker van te zijn dat de wettige reden voldoende bewezen is en er hierover geen discussie mogelijk is naar aanleiding van de vijfjaarlijkse controle.

III.2. Recreatief schieten

Wie geen houder is van een sportschutterslicentie, dient de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” te bewijzen door schriftelijke bewijzen van deelname aan schietbeurten voor te leggen.

Op dit punt is er een belangrijke wijziging in de regelgeving die in werking treedt vanaf 4 november 2023.

a. Situatie tot 4 november 2023

Op dit punt is er tot 4 november 2023 een onduidelijkheid in de regelgeving. In tegenstelling tot wat het geval is voor houders van een sportschutterslicentie, was nergens verder bepaald aan welke voorwaarden de “schriftelijke bewijzen” moeten voldoen. Het wekt dan ook geen verbazing dat hier geregeld discussie over gevoerd werd.

Uit de tekst van het uitvoeringsbesluit en de recente rechtspraak (zie hoger) blijkt dat elk bewijsstuk, bijvoorbeeld een bewijs lidmaatschap schietstand, een attest waaruit blijkt dat men ooit af en toe geschoten heeft, voldoende was tot en met 4 november 2023. Dit zijn immers “schriftelijke bewijzen” die deelname aan activiteiten van sportief- en recreatief schieten bewijzen.

Op basis van een omzendbrief van 25 oktober 2011 werd aangenomen dat vanaf 1 januari 2012 jaarlijks tien schietbeurten moeten worden aangetoond aan de hand van schriftelijke bewijsstukken. Deze regeling is herhaaldelijk onwettig bevonden. Wel had ze het voordeel enigszins rechtszekerheid te bieden. Wie 10 schietbeurten had, kon ervan uit gaan dat dit als voldoende zou worden beoordeeld.

Wel is steeds vereist geweest dat men bewijs van enige deelname aan activiteiten van sportief- en recreatief schieten kan aantonen. Vergunninghouders die nooit een schietstand bezochten gedurende jaren of zelfs niet meer aangesloten zijn bij een schuttersvereniging zullen in de praktijk de wettige reden niet kunnen aantonen.

b. Situatie vanaf 4 november 2023

In het Belgisch Staatsblad van 25 oktober 2023 werden de nieuwe voorwaarden bekend gemaakt om de wettige reden “sportief- en recreatief schieten” te bewijzen. Wie geen geldige sportschutterslicentie kan voorleggen, moet, net zoals vroeger, schriftelijke bewijzen voorleggen omtrent deelname aan activiteiten van sportief- en recreatief schieten.

Wel is nu uitdrukkelijk in de tekst opgenomen met welke regelmaat en frequentie men moet deelnemen. Vanaf 4 november 2023 gelden volgende voorwaarden:

- Er dient minstens 5 keer per kalenderjaar aan schietactiviteiten te worden deelgenomen; en
- Er dient, over een periode van de 5 voorbije kalenderjaren, aan minstens 50 schietbeurten te zijn deelgenomen.

De nieuwe regeling houdt dus een verstrenging in ten aanzien van de regeling dit tot 4 november 2023 en waar het voldoende was om “schriftelijke bewijzen” voor te leggen. De nieuwe regeling komt ons voor als billijk. Het aantal schietbeurten bedraagt niet meer 10 per jaar minstens (zoals destijds opgelegd in de omzendbrief), maar kan worden beoordeeld over een tijdsspanne van 5 jaar. Wel is er jaarlijks een minimale deelname aan vijf schietbeurten nodig. Verder heeft de nieuwe regeling de verdienste om duidelijk te zijn en zal ze ook eenvormig in het land worden toegepast. Er is immers in principe geen individuele beoordeling meer nodig¹⁷.

De nieuwe regeling biedt een oplossing voor wapenbezitters die tijdens een drukke periode van hun leven minder tijd kunnen besteden aan schieten. Het volstaat dan dat ze in een jaar slechts aan vijf schietbeurten deelnemen. Ze zullen dan in latere jaren wel de schietbeurten moeten inhalen zodat ze aan het minimum aantal van 50 schietbeurten gespreid over vijf jaar hebben deelgenomen.

Het aantal schietbeurten wordt per kalenderjaar bekeken. Bij de vijfjaarlijkse controle zal een attest of andere schriftelijke bewijzen moeten worden voorgelegd waarbij wordt aangetoond dat voor elk kalenderjaar het minimum aantal van vijf schietbeurten werd behaald én dat over de totale periode van de vijf voorbije jaren aan minstens 50 schietbeurten werd deelgenomen.

Dit verschilt met de regeling die van toepassing is voor sportschutters in Vlaanderen. De 12 vereiste schietbeurten en de spreiding over minstens 2 trimesters wordt berekend vanaf de datum van afgifte van de sportschutterslicentie en zal dus meestal niet samenvallen met het kalenderjaar.

Verder speelt het geen rol met welk type wapen aan de schietbeurten wordt deelgenomen. Het is niet vereist dat men effectief met elk type wapen heeft geschoten.

Bij een eerste nieuwe vergunningsaanvraag kunnen de nieuwe regels nog niet worden toegepast, er zijn immers nog geen referentieperiodes verstreken.

c. Toepassing op reeds verleende vergunningen

Als algemeen principe geldt dat een wijziging in de regelgeving in werking treedt na publicatie en dat deze wijziging geen terugwerkende kracht mag hebben¹⁸. De tekst bevat immers geen enkele overgangsbepaling. Hieruit kan worden afgeleid dat de nieuwe regeling toepassing kan vinden vanaf kalenderjaar 2024. Immers, dit zal de eerste volledige referentieperiode (kalenderjaar) zijn tijdens dewelke kan worden beoordeeld of aan de nieuwe voorwaarde voldaan is. Een interpretatie die ertoe zou leiden dat, bij de beoordeling van een dossier, de nieuwe regels zouden worden toegepast op kalenderjaren tijdens dewelke de nieuwe regeling niet van toepassing was, kan niet worden aangenomen. Om die reden kan ze enkel worden toegepast naarmate een referentieperiode van 1 kalenderjaar (voor de beoordeling van het minimaal aantal schietbeurten) of 5 kalenderjaren (voor de beoordeling van het globale aantal schietbeurten) verstreken is¹⁹.

Dit zal in de praktijk allicht opnieuw aanleiding geven tot discussies. Enkele voorbeelden ter illustratie

De gouverneur verricht een vijfjaarlijkse controle op 7 april 2024 omtrent de wapenvergunningen van Jacques die werden afgegeven op 4 september 2015. De nieuwe regeling kan niet worden toegepast, ze was immers niet van toepassing op kalenderjaar 2023 (pas in werking getreden op 4 november 2023). De oude regels zullen nog toepassing vinden waardoor Jacques schriftelijke bewijzen zal moeten voorleggen waaruit blijkt dat hij aan activiteiten van sportief- en recreatief schieten heeft deelgenomen.

Bij Sofie wordt op 8 oktober 2027 een vijfjaarlijkse controle verricht. Voor kalenderjaren 2024, 2025 en 2026 zal ze moeten aantonen dat ze in elk van deze jaren aan minstens 5 schietbeurten deelnam. Vermits de referentieperiode van 5 jaar nog niet verstreken is, geldt de verplichting nog niet om 50 schietbeurten gespreid over de vijf voorbije kalenderjaren aan te tonen.

Bij Geert wordt op 17 februari 2029 een vijfjaarlijkse controle verricht. Voor kalenderjaren 2024-2028 zal hij moeten aantonen dat hij in elk van deze jaren aan minstens 5 schietbeurten deelnam. Hij zal eveneens minstens 50 schietbeurten gespreid over de vijf voorbije kalenderjaren dienen aan te tonen. De nieuwe regeling is dus volledig van toepassing

Deze eventuele discussies kunnen eenvoudig worden vermeden door tijdig een sportschutterslicentie aan te vragen.

IV. GEBRUIK WAPENS VOOR ANDERE WETTIGE REDENEN DAN DE OPGEGEVEN REDEN ?

De aandachtige lezer zal ook nog gemerkt hebben dat in het uitvoeringsbesluit niet langer als voorwaarde is opgenomen wordt dat het wapen dat vergund werd met de wettige reden "sportief- en recreatief schieten" enkel voor deze reden mag worden gebruikt. Voor de andere opgesomde wettige redenen wordt wel nog als voorwaarde gesteld dat het wapen enkel voor de opgegeven wettige reden mag worden gebruikt.

Deze aanpassing is louter tekstueel en heeft volgens ons inhoudelijk geen betekenis. Immers, uit artikel 11, §3, 9° van de wapenwet vloeit voort dat een vergunning wordt verleend om het wapen te gebruiken voor één van de wettige redenen. De wettige reden is ook expliciet vermeld op de vergunning. Ook stelt de wapenwet uitdrukkelijk dat de wettige reden zowel voor het verwerven als voor het voorhanden houden van het wapen moet worden aangetoond. Hieruit kan worden afgeleid dat het wapen enkel voor deze reden is vergund en dat er in de regel geen ander gebruik mag worden van gemaakt.

Vaak wordt de vraag gesteld of een wapenbezitter, die een wapen vergund met als wettige reden "sportief- en recreatief schieten" een inbreuk zou plegen op de wapenwet indien hij dit wapen zou gebruiken in een situatie waarbij er sprake is van wettige verdediging. In een interessant arrest heeft de Raad van State geoordeeld dat het gebruik van een wapen dat vergund werd met de wettige reden "sportief – en recreatief schieten" ter verdediging bij een nachtelijke inbraak niet noodzakelijk aantoonde dat dat een wapenbezitter zich op een onzorgvuldige, onvoorzichtige en onverantwoorde manier is omgegaan met een vuurwapen waardoor de vergunning kan worden ingetrokken²⁰.

EINDNOTEN

¹ Art. 3, §3 wapenwet

² Deze zijn opgenomen in artikel 12 van de wapenwet en laten onder meer houders van een jachtverlof of van een sportschutterslicentie toe om respectievelijk lange wapens toegelaten voor de jacht daar waar het jachtverlof geldig is en wapens ontworpen voor het sportschieten die zijn opgesomd in een ministerieel besluit te verwerven, voorhanden te hebben, op te slaan, te vervoeren en onder specifieke voorwaarden te dragen zonder dat ze voor deze wapens een vergunning tot voorhanden ervan dienen voor te leggen. De overdracht van degelijke wapens dient aan de gouverneur bevoegd voor de verblijfplaats van de verwerver te worden meegegeed middels een formulier van overdracht “model 9”.

³ Art. 11, §3, 9° wapenwet

⁴ Art. 11, §3, 9° wapenwet vereist een in ministerraad overlegd besluit.

⁵ Art. 20 koninklijk besluit van 29 december 2006 tot uitvoering van sommige bepalingen van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *BS* 9 januari 2007.

⁶ Dit is de datum van inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 11 oktober tot wijziging van het koninklijk besluit van 29 december 2006 tot uitvoering van sommige bepalingen van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens, *BS* 25 oktober 2023

⁷ Punt 9.1.9 Omzendbrief van 25 oktober 2011 over de toepassing van de wapenwetgeving. In de omzendbrief wordt gezegd dat de administratieve interpretatie van toepassing is vanaf 1 januari 2012

⁸ Het is een vaste praktijk van de Federale Wapendienst, zeker in Nederlandstalige zaken, om, indien het auditoraat de vernietiging van de beslissing adviseert, de beslissing in te trekken zodat de Raad van State geen uitspraak doet over de voorgelegde rechtsvraag en er dan ook geen arrest gepubliceerd wordt waarin een voor de dienst ongunstig standpunt wordt ingenomen.

⁹ Zie b.v. RvS nr. 255.774 van 10 februari 2023; RvS nr. 252.877 van 3 februari 2022

¹⁰ Art. 32 wapenwet

¹¹ Er kan verwezen worden naar de regeling voor “passief wapenbezit” opgenomen in artikel 11/1 van de wapenwet. Zij kunnen dan hun wapen, zonder munitie, in hun vermogen behouden op basis van de wettige reden opgenomen in artikel 11, §3, 9°, g) van de wapenwet

¹² De gevolgde redenering is gebaseerd op arrest 2007/154 van het Grondwettelijk Hof. Iemand die een vergunningsplichtig wapen verwierf na 8 juni 2006 onder de gelding van de gewijzigde wapenwet, wist dat hij steeds een wettige reden moet kunnen aantonen om zijn wapen te kunnen behouden en dat daar ook controles op zijn. Iemand die zijn wapenvergunning verwierf onder de gelding van de wapenwet van 3 januari 1933, kon dit niet weten.

¹³ Art. 2, 2° KB 29 december 2006 tot uitvoering van sommige bepalingen van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

¹⁴ Art. 10, §1 VI. Decreet van 11 mei 2007 houdende het statuut van de sportschutter (hierna “sportschuttersdecreet”)

¹⁵ Art. 2, 12° sportschuttersdecreet

¹⁶ Het Vlaamse sportschuttersdecreet verwijst hier naar de regels in de federale wapenwet. Artikel 11, §3, 2° van de wapenwet vereist dat de vergunninghouder niet als dader of medeplichtige werd veroordeeld tot een correctionele geldboete van meer dan vijfhonderd euro, een correctionele hoofdstraf onder elektronisch toezicht of een correctionele hoofdgevangenisstraf of een criminele straf wegens een van de misdrijven bedoeld in artikel 5, § 4, 2° van de wapenwet;

¹⁷ De gouverneur dient evenwel nog rekening te houden met overmacht. In recente rechtspraak bevestigde de Raad van State dat het overmachtsbeginsel ook toepassing kan vinden bij de beoordeling van het al dan niet voldaan zijn aan de voorwaarden voor de afgifte van vergunningen, zoals bijvoorbeeld het indienen van een aanvraag binnen een specifieke termijn. Er is sprake van overmacht als een gebeurtenis onvoorzienbaar is, toe te wijzen is aan een externe oorzaak en zich opdringt aan iedereen (RvS nr. 254.285 van 18 juli 2022). De in het arrest uiteengezette principes lijken *mutatis mutandis* van toepassing bij het beoordelen of al dan niet aan andere wettelijke voorwaarden is voldaan.

¹⁸ Art. 190 Grondwet

¹⁹ Er zou ook kunnen worden aangenomen dat de nieuwe regeling in haar totaliteit pas toepassing zou kunnen vanaf 2029. Immers, om de wettige reden te bewijzen, moet cumulatief aan 2 voorwaarden voldaan zijn, namelijk tijdens de vijf voorbije kalenderjaren minstens 50 keer schieten en tijdens elk van de voorbije kalenderjaren minstens 5 keer schieten. De in deze tekst voorgestelde interpretatie is een voorzichtig standpunt dat de nieuwe regeling maximaal uitwerking laat krijgen. Het is op heden niet bekend welk standpunt de overheid in deze zal innemen.

²⁰ RvS 25 november 2014, nr. 229.301, randnr. 10